

Буга Ганна Сергіївна

*доцент кафедри юридичних дисциплін факультету №2 Донецького
юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук*

ОБОВ'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В КРАЇНАХ ЄС

У більшості країн світу страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є обов'язковим [1, с. 176]. Тобто питання про страхування транспортних засобів є дуже актуальним у наш час. З кожним роком даному питанню присвячується все більше і більше уваги, посилюється контроль та запобігання ризиків, які можуть виникнути у процесі експлуатації автомобіля [2]. Отже, у зв'язку з цим, необхідно відмітити, що дана проблема кожного року набуває все більшої та більшої актуальності.

В сучасних умовах господарювання, страхування відповідальності займає особливе місце в системі страхових відносин. Це пояснюється основоположними принципами цієї галузі страхування та високим соціальним значенням страхових виплат. В останні роки інтерес до проблем страхування відповідальності значно зростає [3, с.195].

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є важливим елементом страхової системи України [4, с. 188].

Отже, сьогодні однією з умов повноцінної інтеграції України в сучасну Європейську правову систему є наявність правової норми щодо обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, зареєстрованих на території України. Адже соціальний захист потерпілих і винуватців дорожньо-транспортних пригод у більшості країн світу здійснюється через ефективні механізми саме цього виду страхування. Тож не випадково більшість Європейських держав

постсоціалістичного простору намагається адаптувати своє законодавство до європейських стандартів з метою запровадження єдиних норм і принципів врегулювання наслідків автомобільних катастроф. Насправді – це доволі демократична система, яка враховує особливості національного законодавства кожної з країн-учасниць. І тільки єдина норма є спільною для всіх – обов’язковість цього виду страхування для учасників дорожнього руху [5].

Важливою ознакою Європейського страхового ринку є також наявність прямого врегулювання збитків за обов’язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ). Така система існує на багатьох розвинутих страхових ринках, зокрема в: Бельгії, Італії, Франції, Білорусі, Російській Федерації. Особливістю прямого врегулювання збитків є те, що на відміну від звичного для українського страхового ринку процесу, власник полісу ОСЦПВ як потерпілий звертається до «свого» страховика який продав йому цю послугу. Страховик же отримує компенсацію від страховика відповідальності винуватця в настанні події [6, с. 27].

Національне законодавство країн Європейського союзу у ряді випадків змушує здійснювати обов’язкове страхування осіб, які здійснюють окремі види діяльності, що містять у собі певну загрозу. У деяких країнах ЄС ОСЦПВНТЗ має ознаки загальнообов’язкового у звичному розумінні. Наприклад, у Швеції відповідно до Закону про спричинення шкоди автотранспортом (ст. 34) національне страхове бюро має право стягнути з власника ТЗ збір за страхування відповідальності, якщо такий засіб не був тимчасово знятий з реєстрації (навіть без укладення договору). Такий підхід до страхування відповідальності стимулює добросовісне ставлення водіїв до своїх обов’язків. Однак не слід забувати, що тимчасово зняти ТЗ з реєстрації у Швеції можна за кілька хвилин, зателефонувавши у відповідну службу. Для України такі вимоги неприйнятні [7, с. 171].

На ринку Франції пряме врегулювання набуло відмінних рис, що

характеризують розвинутий страховий ринок на якому страхування стало невід'ємною частиною культури експлуатації авто мобіля. На страховому ринку Франції слід відмітити такі досягнення: повна відсутність судових розглядів за випадками матеріальної шкоди внаслідок ДТП, повідомлення про ДТП (Європротокол) стало загальновизнаним документом, а його використання і простота отримання відшкодування – невід'ємною частиною культури страхування та експлуатації автомобілів не тільки у Франції, а й в цілій Європі. Поліція бере участь у оформленні ДТП лише при наявності збитків життю або здоров'ю. Ще одним безумовним досягненням страхового ринку Франції є – стабільні клієнтські бази (близько 10% клієнтів переходять в інші компанії). Тобто присутній високий рівень довіри до страхових компаній [6, с. 28].

У європейському праві (зокрема у ФРН) страхування базується на системі певних принципів, основними з яких є: принцип компенсації, принцип повного відшкодування шкоди та розмежування ступеня відповідальності за спричинену шкоду при спільній вині ґрунтується на критеріях небезпеки. У законодавстві ФРН значна увага приділяється регулюванню безпосередньо договору страхування та його принципам [7, с. 171].

Отже, проблемам обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в країнах ЄС на сьогодні приділяється досить значна увага, однак, зазначене питання потребує подальшого поглибленого дослідження.

Література

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. К. Центр учбової літератури, 2011. 376 с.

2. Свєрєда Н.І. Тенденції та проблеми розвитку ринку страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

URL:

http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/77827.doc.htm.

3. Вовчак О.Д. Страхування. Навчальний посібник. [2-ге видання, виправлене. Львів «Новий Світ», 2005. 480 с.

4. Білик І.В. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: особливості розвитку та напрямки модернізації в Україні. *Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал*. 2013. №11. С. 188–194.

5. Романишин В. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Україна прямує європейським шляхом URL: <http://soskin.info/ea/2004/7-8/20040707.html>.

6. Булеца С.Б., Плавайко М.В. Особливості обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні (досвід України та країн Європи). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Серія ПРАВО. Випуск 24. Том 2. С.26-28.

7. Кульчій О. О. Іноземний досвід правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності автовласників. *Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал*. Одеса. Національний університет «Одеська юридична академія». 2015. № 19. С. 170-173.